

วัฒนธรรมยิวในวิถีความเชื่อของคริสเตียน เขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร

Jewish Culture in the Belief of Christians in Bangkok

วันที่รับบทความ: 26 มกราคม 2566

พอฤทัย นิลประพัฒน์¹

วันที่แก้ไขบทความ: 9 เมษายน 2566

วันที่ตอบรับบทความ: 10 เมษายน 2566

บทคัดย่อ

รายงานวิจัยฉบับนี้มีความมุ่งหมายสองประการ ประการแรกคือ เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของชาวคริสเตียนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ประการที่สองคือ เพื่อศึกษาลักษณะของวัฒนธรรมยิวที่ปรากฏในวิถีความเชื่อของคริสเตียน ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางประวัติศาสตร์เป็นระเบียบหลักสำคัญจากการศึกษาพบว่า ความเป็นมาของชาวคริสเตียนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร สามารถแบ่งได้เป็น 3 ช่วงคือ ช่วงบุกเบิกของการเผยแผ่ศาสนา (ค.ศ. 1828-1878) ช่วงการขยายตัวของคริสตจักรในพื้นที่กรุงเทพมหานคร (ค.ศ. 1878-1934) และช่วงการก่อตั้งสภาคริสตจักรในประเทศไทยจนถึงปัจจุบัน (ค.ศ. 1934-ปัจจุบัน) ด้านลักษณะของวัฒนธรรมยิวในวิถีความเชื่อของคริสเตียนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีทั้งในด้านการมีจุดกำเนิดร่วมกัน คือ คัมภีร์โบราณของทั้งสองศาสนา และมีผู้นำทางศาสนาถ่ายทอดอบรม สั่งสอนภายในสมาชิกของสังคมคริสเตียน วิเคราะห์จากข้อมูลหลักฐานสำคัญคือ คัมภีร์โบราณที่ชาวยิวและคริสเตียนให้ความสำคัญร่วมกัน คือ คัมภีร์โทราห์ของชาวยิว และคัมภีร์ 5 เล่มแรกในภาคพันธสัญญาเดิมของคริสเตียน ซึ่งถือว่ามีจุดเริ่มต้นหรือจุดกำเนิดร่วมกัน ส่งผลให้ศาสนพิธีของทั้งสองศาสนามีความสัมพันธ์กันคือ พิธีปัสกา เทศกาลเพนเทคอสต์ เทศกาลอยู่เพิงของชาวยิว และพิธีมหาสนิท เทศกาลฉลองการเก็บเกี่ยว การจัดค่ายประจำปีของคริสเตียน ในปัจจุบันคริสตจักรทั้งสามแห่งในพื้นที่ศึกษายังคงให้ความสำคัญและถ่ายทอดภายในสมาชิก นอกจากนี้ พระคัมภีร์ของคริสเตียนในภาคพันธสัญญาใหม่ได้กล่าวถึงผลดีของการเชื่อมต่อระหว่างชาวยิวกับคริสเตียน ดังนั้น คริสเตียนส่วนหนึ่งในพื้นที่กรุงเทพมหานครจึงยังคงมีความผูกพันกับวัฒนธรรมของชาวยิวผ่านพระคัมภีร์ที่ยึดถือปฏิบัติร่วมกัน

คำสำคัญ: ยิว วัฒนธรรมยิว วิถีความเชื่อคริสเตียน

¹ อาจารย์ประจำกองวิชาประวัติศาสตร์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จังหวัดนครนายก
e-mail: phoruethai.ni@crma.ac.th

Jewish Culture in the Belief of Christians in Bangkok

Received: January 26, 2023

Phoruethai Nilprapat¹

Revised: April 9, 2023

Accepted: April 10, 2023

Abstract

The objectives of this research are to study the history and background of the Protestant Christian communities in the Bangkok area and the characteristics of Jewish culture that manifest in these communities. The researcher used historical methodology as the main method. From the research, the history of Protestant Christians communities in the Bangkok area can be divided into 3 periods: the pioneering period of missionary work (1828-1878), the expansion period of the church in Bangkok area (1878-1934), and the period of the establishment of the Church of Christ in Thailand to the present (1934-present). It was discovered that the Jewish culture and Christian beliefs in the Bangkok region had a common origin. This origin is the ancient scriptures of the two religions and the religious leaders who transmit these beliefs to the Christian community, based on their analysis of ancient scripture particularly that are held in equal regard by both the Jews and the Christians, namely the Torah and the first five books of the Christian Old Testament. These texts had common origins, resulting in the interconnectedness between the two religions in practices such as the celebrations of the Pascha, the Eucharist, Pentecost (the Festival of Weeks), the Feast of the Tabernacle, and Christian camps. In the present day, the three Christian communities in the study still attach importance to the process of teaching these cultural aspects in their communities. Furthermore, the Christian New Testament mentions the benefits of the connection between the Jews and the Christians. Therefore, the Christian communities in the Bangkok area continue to maintain this connection to Judaism through the shared scriptural heritage.

Keywords: Jewish, Jewish culture, belief of Christians

¹ Lecturer, Department of History Academic Division, Chulachomklao Royal Military Academy, Nakhon Nayok.
e-mail: phoruethai.ni@crma.ac.th

บทนำ

สังคมไทยมีลักษณะของความหลากหลายและประกอบด้วยหลายเชื้อชาติและศาสนาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี จวบจนสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ในแต่ละช่วงเวลาจะมีผู้คนต่างเชื้อชาติ ศาสนา ความเชื่อเข้ามาปฏิสัมพันธ์และอาศัยในขอบเขตพื้นที่ ที่น่าสังเกตประการหนึ่งคือ ในสังคมไทยแม้มีการปรากฏอยู่ของชนชาวยิวไม่มากนัก จากการศึกษาข้อมูลของหนังสือ 50 ปี ความสัมพันธ์ไทย-อิสราเอล ของ กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลาง และแอฟริกา กระทรวงการต่างประเทศ ระบุว่าในช่วงทศวรรษที่ 2540 มีชาวยิวอาศัยอยู่ในไทยประมาณ 300 คน ซึ่งตัวเลขเปลี่ยนแปลงได้ในแต่ละช่วงเวลา (กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลาง และแอฟริกา, 2549, หน้า 18) ทว่าในคริสตจักรของผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์ นิกาย โปรเตสแตนต์หลายแห่งในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ได้รับอิทธิพลแนวความคิด ความเชื่อ และวิถีปฏิบัติของ ชาวยิวมาประกอบในศาสนกิจคริสเตียน

ข้อมูลของสถานเอกอัครราชทูตอิสราเอลประจำประเทศไทย ระบุว่ามิชาเอลเริ่มเข้ามาตั้งรกราก ในไทยตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 โดยสามี-ภรรยา ชาวยิวโรคุหนึ่งซึ่งเดินทางมาถึงไทยประมาณ พ.ศ. 2433 ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) และเข้ามาตั้งถิ่นฐาน อยู่ในกรุงเทพมหานคร ได้ก่อตั้งโรงแรมยุโรป ซึ่งเป็นหนึ่งในบรรดาโรงแรมรุ่นแรกในเขตพระนคร บนถนน เจริญกรุง จากนั้นเริ่มมีชาวยิวเดินทางเข้ามาจากยุโรปและตะวันออกกลาง ชาวยิวได้เดินทางเข้ามาในไทย ในอีกช่วงเวลา คือ ช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง เมื่อชาวยิวหนีกองทัพนาซีในยุโรป ชาวยิวที่อาศัยอยู่ก่อน แล้วในไทยได้ต้อนรับและช่วยเหลือชาวยิวที่หนีมา หลายคนมีความเชี่ยวชาญและเป็นผู้นำการมาจาก เยอรมนี การเคลื่อนย้ายของประชากรแสดงให้เห็นถึงความไม่สงบทางการเมืองของโลก ชาวยิวที่อพยพ เข้ามาในไทยส่วนใหญ่ทำงานเกี่ยวกับการค้าเพชรพลอยและเครื่องประดับ การค้าด้านต่าง ๆ และให้ คำปรึกษารัฐบาลไทยเกี่ยวกับการเกษตร ในช่วงกลางคริสต์ทศวรรษที่ 1960 สมาคมชาวยิวแห่งประเทศไทย ได้กลายมาเป็นศูนย์รวมชาวยิวและอีกหนึ่งปีต่อมา ชาวยิวที่มีถิ่นพำนักอยู่ในไทยได้เพิ่มจำนวนขึ้น จึง มีความจำเป็นที่ต้องมีผู้นำทางศาสนา และจัดตั้งธรรมศาลาเบธ เอลิเชวา (Beth Elisheva Synagogue Bangkok) ศาสนสถานเพื่อประกอบพิธีของชาวยิวในไทย ถือกำเนิดขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อ ค.ศ. 1993 (พ.ศ. 2536) ซึ่งเป็นทั้งศาสนสถานและศูนย์รวมของชาวยิว (มนชัย พัทณี และจุลิจจน์ อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2549, หน้า 17) แต่ไม่อาจปรากฏหลักฐานว่าชาวยิวในไทยเผยแพร่ความเชื่อทางศาสนายูดาห์แก่ คนไทย ทั้งนี้เนื่องจากความเชื่อของชาวยิวส่วนใหญ่ยึดถือและถ่ายทอดความเชื่อเฉพาะภายในครอบครัว ชาวยิวด้วยกันเองเท่านั้น

ศาสนายูดาห์ คือ ศาสนาที่เชื่อในพระเจ้า มิโมเสสเป็นผู้นำทางศาสนา เป็นศาสนาที่เก่าแก่ศาสนา หนึ่งของโลก และเป็นศาสนาที่มีความสัมพันธ์กับทั้งศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลาม ศาสนายูดาห์เกิดขึ้น เมื่อประมาณ 2,000 ปี ก่อนคริสตกาล (เสฐียร พันธรังสี, 2563, หน้า 254, 258, 267) ต่อมาจึงได้เกิด ศาสนาคริสต์ มีพระเยซูคริสต์เป็นผู้นำทางศาสนา และศาสนาอิสลาม มีท่านนบีมุฮัมมัดเป็นผู้นำทาง ศาสนา ความน่าสนใจประการหนึ่งของวัฒนธรรมยิวที่พบได้ชัดเจนในสังคมไทย จะปรากฏใน พระคริสตธรรมคัมภีร์และศาสนพิธีของคริสเตียน ในที่นี้ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างข้อพระคัมภีร์ที่กล่าวถึง ชาวยิวในฉบับภาคพันธสัญญาเดิม ดังนี้

...โมโรเดคัยบันทึกเรื่องนี้และส่งจดหมายไปยังพวกยิวทั้งปวง ผู้อยู่ในมณฑลทั้งปวงของกษัตริย์อาหุเอรัส ทั้งใกล้และไกล ชักชวนเขาให้ถือวันที่สิบสี่เดือนอาดาร์ และวันที่สิบห้าเดือนเดียวกันทุก ๆ ปี เป็นวันที่พวกยิวพ้นจากศัตรูของเขา และเป็นเดือนที่เปลี่ยนความโศกเศร้าเป็นความยินดี และการคร่ำครวญเป็นวันรื่นเริงให้แก่เขา...

(สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2006; พระธรรมเอสเธอร์ บทที่ 9, หน้า 674)

เนื้อหาในบทนี้ของพระธรรมเอสเธอร์ จะปรากฏอยู่ทั้งในพระคัมภีร์ของชาวยิวและชาวคริสเตียน ปัจจุบันชาวยิวยังคงให้ความสำคัญกับเทศกาลปูริม อันระลึกถึงเหตุการณ์ที่พระเจ้าทรงช่วยเหลือชาวยิว ส่วนชาวคริสเตียนก็ยังคงศึกษาพระคัมภีร์ในบทนี้และให้ความสำคัญในเรื่องการอดอาหารอิชชฐานเนื่องจากพระนางเอสเธอร์ได้ให้ชาวยิวในเมืองนี้อดอาหารอิชชฐานเมื่อเธอจนสำเร็จตั้งมุ่งหมาย นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบอิทธิพลของวัฒนธรรมยิวในศาสนพิธีของคริสเตียน อาทิ คำสอนในคริสตจักร การให้ความสำคัญกับการนับปฏิทินของชาวยิว การให้ความสำคัญกับเทศกาลของชาวยิวที่บันทึกในพระคริสตธรรมคัมภีร์ ซึ่งปรากฏอย่างเด่นชัด ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาค้นคว้าวัฒนธรรมยิวในวิถีความเชื่อของคริสเตียน คือ บุคคลผู้นับถือในศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ยังไม่มีผู้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลทางวัฒนธรรมยิวที่มีต่อผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ในสังคมไทย ทั้งที่สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดในงานวิชาการสำหรับผู้สนใจศึกษา หรือนำไปประกอบการศึกษาเชิงความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับอิสราเอลในมิติทางด้านวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น จากที่มีการเผยแพร่ข้อมูลความสัมพันธ์ทั้งทางการทูต กล่าวคือ ไทยกับอิสราเอลสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกันเมื่อวันที่ 12 มีนาคม ค.ศ. 1954 (พ.ศ. 2497) อิสราเอลมีสถานเอกอัครราชทูตประจำกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ ค.ศ. 1957 (พ.ศ. 2500) (มูลนิธิชมรมไทย-อิสราเอล ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2541, หน้า 177) อิสราเอลถือเป็นประเทศหนึ่งที่มีการสนับสนุนและช่วยเหลือไทย ในด้านการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน ดังเช่น โครงการหุบกระพง ซึ่งเป็นโครงการพระราชดำริโครงการแรก ที่ได้รับความร่วมมือจากอิสราเอลด้านการพัฒนาชนบทใน “โครงการไทย-อิสราเอล” เมื่อ พ.ศ. 2509 นอกจากนี้ ประเทศอิสราเอลยังสนับสนุนโครงการของสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ โดยส่งผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมดำเนินการ ในการนี้ ได้นำระบบการจัดตั้งสหกรณ์เข้ามาดำเนินการในโครงการหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 1 และ 2 ในเขตพื้นที่ภาคใต้ (มูลนิธิชมรมไทย-อิสราเอล ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2541, หน้า 45-46) แสดงให้เห็นถึงความร่วมมือระหว่างสองประเทศ ซึ่งนับเป็นลักษณะความสัมพันธ์อันดีมาก่อนแล้ว

งานวิจัยฉบับนี้จึงมีจุดมุ่งหมายศึกษาประวัติความเป็นมาของชาวคริสเตียนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ลักษณะของวัฒนธรรมยิวดั้งเดิมและวัฒนธรรมยิวในวิถีความเชื่อของคริสเตียน เพื่อให้เห็นลักษณะของสังคมไทยกลุ่มหนึ่งที่ได้รับอิทธิพลจากทั้งศาสนายูดาห์และศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ ได้เห็นถึงความหลากหลายทางความเชื่อที่ปรากฏอยู่ในสังคมไทย สามารถนำแนวทางการศึกษาไปพัฒนาสำหรับการศึกษากลุ่มบุคคลในพื้นที่อื่นของสังคมไทย เพื่อให้ก่อเกิดความสัมพันธ์อันดีสามารถเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาชุมชนที่มีลักษณะของความแตกต่างได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของคริสเตียนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาลักษณะของวัฒนธรรมยิวในวิถีความเชื่อของคริสเตียนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางประวัติศาสตร์ (historical method) เริ่มต้นด้วยการตรวจเอกสาร ผลงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมยิวดั้งเดิมและวัฒนธรรมยิวที่ปรากฏในศาสนพิธีของคริสเตียนไทย เพื่อเข้าใจถึงความเป็นมาและพัฒนาการของวัฒนธรรมโดยรวมข้อมูลจากหลักฐานต่าง ๆ ดังนี้

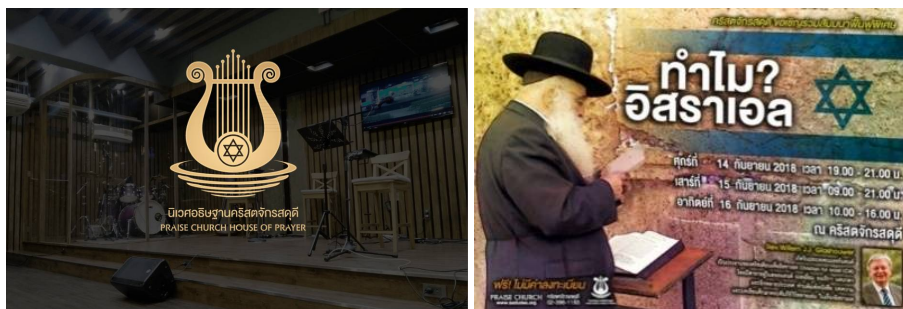
เอกสารชั้นต้น ได้แก่ เอกสารบันทึกจากพระคริสตธรรมคัมภีร์ เอกสารคำสอนของคริสตจักร เอกสารการจัดงานทางศาสนา ภาพถ่าย และประวัติจากการบอกเล่า

เอกสารชั้นรอง ได้แก่ ผลงานวิจัยของชาวไทยและชาวต่างประเทศจากห้องสมุดต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย หนังสือภาษาไทย หนังสือภาษาต่างประเทศตลอดจนวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

ศึกษาจากการสำรวจภาคสนาม เพื่อเข้าใจสภาพสังคมของกลุ่มผู้เชื่อทั้งในด้านวิถีปฏิบัติ คติความเชื่อ ผู้วิจัยใช้วิธีการเข้าไปศึกษาอย่างมีส่วนร่วม (participant observation) ในศาสนพิธีและสัมภาษณ์ศาสนิกชนในคริสตจักรเพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการรับวัฒนธรรมยิวในการประกอบศาสนพิธี ดังนี้

1. ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คริสเตียนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร คือ คริสตจักรสดุดี คริสตจักรความหวัง และคริสตจักรแห่งพระบัญชา โดยการศึกษาจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกแบบมีจุดประสงค์จำนวน 30 คน ในประเด็นความเห็นเรื่องวัฒนธรรมดั้งเดิม ศาสนพิธี หรือคำสอนของชาวยิวที่ปรากฏในคริสตจักร และสนทนากลุ่ม จำนวน 10 คน เพื่อรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับช่วงเวลาที่คริสตชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เริ่มมีความสนใจศึกษาคติความเชื่อแบบยิว รวมถึงการปฏิบัติตามศาสนพิธีของชาวยิวดั้งเดิม มีความสำคัญ และส่งผลต่อวิถีชีวิตอย่างไร

ภาพที่ 1 ภาพสะท้อนการให้ความสำคัญต่อการศึกษาอิสราเอลของคริสตจักรสดุดี
ที่มา: (คริสตจักรสดุดี, 2561)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) โดยการสัมภาษณ์บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานวิจัย จำนวน 30 คน

2.2 การศึกษาโดยการจัดสนทนากลุ่ม (focus group) เป็นการรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับช่วงเวลาที่คริสเตียนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เริ่มมีความสนใจศึกษาศรัทธาความเชื่อแบบยิว รวมถึงความสำคัญของการปฏิบัติตามศาสนพิธีของชาวยิวดั้งเดิม ได้แก่ ตัวแทนจากสมาชิกของคริสตจักรที่ศึกษา จำนวน 10 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อความเข้าใจวัฒนธรรมยิวในวิถีความเชื่อของคริสเตียน มีความจำเป็นที่ต้องศึกษางานสามกลุ่ม คือ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมาของคริสเตียนในสังคมไทย วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของวัฒนธรรมยิวในวิถีความเชื่อของคริสเตียน และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสังคมวัฒนธรรม ดังนี้

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมาของคริสเตียนในสังคมไทย

บทความของ ประสิทธิ์ พงศ์อุดม (2547, หน้า 1-73) เรื่อง *ย้อนรอยอดีต: 175 ปี มิชชันนารีโปรเตสแตนต์ในประเทศไทย* ในหนังสือ '175 ปี พันธกิจคริสต์ศาสนาโปรเตสแตนต์ในประเทศไทย (ค.ศ. 1828-2003)' หนังสือ '70 ปี แห่งพระพร สภาคริสตจักรในประเทศไทย 1934-2004' (2547, หน้า 11-86) หนังสือของ ประสงค์ สุขุม (2548, หน้า 3-16) เรื่อง '150 ปี จากกฎจี้จนถึงประมวลมิชชันนารีกับการศึกษาไทย' เป็นงานวิจัยสำคัญที่ได้อธิบายพัฒนาการความเป็นมาของคริสเตียนในสังคมไทย

งานวิจัยของ วัลลภา หัสการณ์ (2546, หน้า 43-54) เรื่อง 'วิถีชีวิตและโลกทัศน์ของชนชั้นกลางคริสเตียน: ศึกษากรณีชุมชนคริสตจักรใจสมาน กรุงเทพมหานคร' เป็นผลงานจากสาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ที่ศึกษาประวัติความเป็นมาของคริสตจักรในประเทศไทยและได้อธิบายถึงชุมชนคริสตจักรใจสมานในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ทำให้ผู้ศึกษาได้เห็นถึงวิธีการเก็บข้อมูลแบบมีส่วนร่วมในคริสตจักร

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของวัฒนธรรมยิวในวิถีความเชื่อของคริสเตียน

หนังสือกลุ่มที่อธิบายที่มาของยิวโดยศึกษาอ้างอิงตามพระคัมภีร์จะประกอบด้วยผลงานของ อเล็กซานเดอร์ เดวิท และแพท (2022, หน้า 42-199) เรื่อง 'คู่มือพระคัมภีร์ฉบับสมบูรณ์' และผลงานของ ปัญญา วิวัฒนานันท์ (2558, หน้า 11-56) หนังสือเรื่อง 'ประวัติศาสตร์ยิวชาติพันธุ์แห่งการอพยพที่ทรงปัญญา' หนังสือกลุ่มนี้จะศึกษาเรื่องราวของชนชาติยิวผ่านพระคัมภีร์ของทั้งชาวยิวและคริสเตียน ทำให้เห็นถึงพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของชนชาติยิวในประวัติศาสตร์ตั้งแต่ยุคเริ่มแรกจนถึงการก่อตั้งประเทศอิสราเอล เมื่อ ค.ศ. 1948 ทั้งนี้หนังสือดังกล่าวยังได้อธิบายถึงเทศกาลที่สำคัญของชาวยิว ระเบียบปฏิบัติ และการนับปฏิทินแบบยิวดั้งเดิม ทำให้ผู้วิจัยสามารถมาศึกษาเปรียบเทียบกับวิถีความเชื่อของคริสเตียนในปัจจุบันได้

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสังคมและวัฒนธรรม

เพื่อความเข้าใจวัฒนธรรมยิวในวิถีความเชื่อของคริสเตียน มีความจำเป็นที่ต้องศึกษาแนวคิด การศึกษาเกี่ยวกับเรื่องสังคมและวัฒนธรรม เพื่อเข้าใจการรับวัฒนธรรมของชาวยิวมาประกอบในศาสนพิธี ของคริสเตียน ดังนี้

ทฤษฎีทางมานุษยวิทยา (Anthropology) คือ ศาสตร์ที่ศึกษามนุษย์ มุ่งอธิบายความ คล้ายคลึงและความแตกต่างระหว่างมนุษย์ทั้งทางด้านกายภาพและวัฒนธรรม นักสังคมวิทยากลุ่มหนึ่งให้ ความสำคัญกับการศึกษาศาสนาเพราะช่วยให้เข้าใจพัฒนาการทางสังคม สำหรับกลุ่มที่เน้นด้านการ พรรณาวะมีความเห็นว่าการศึกษามนุษย์มีลักษณะพิเศษ เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์ที่ให้ความหมายแก่สิ่ง ต่าง ๆ อยู่เสมอ (อภิญา เพ็ญฟูสกุล, 2551, หน้า 17) งานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นในด้านการพรรณาวะตีความ เนื่องจากผลของการเก็บข้อมูลเบื้องต้นพบว่า คริสเตียนกลุ่มหนึ่งในพื้นที่ศึกษามีความพยายามให้ ความหมายหรือตีความในการแสดงออก เช่น การให้ความหมายเกี่ยวกับปีตามปฏิทินชาวยิว การใช้เขาสัตว์ ประกอบศาสนพิธีในคริสตจักร หรือการตีความจากในพระคริสตธรรมคัมภีร์ เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องวัฒนธรรม อมรา พงศาพิชญ์ (2533, หน้า 1-2) ได้นิยามความหมายของ วัฒนธรรม คือ สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น กำหนดขึ้น มิใช่สิ่งที่มีมนุษย์ทำตามสัญชาตญาณ อาจเป็นการประดิษฐ์ วัตถุสิ่งของขึ้นใช้ หรืออาจเป็นการกำหนดพฤติกรรมหรือ ความคิด ตลอดจนวิธีการ หรือระบบการทำงาน ฉะนั้นวัฒนธรรม คือ ระบบในสังคมมนุษย์ที่มนุษย์สร้างขึ้น ดังนั้น วัฒนธรรมเกิดขึ้นเมื่อมนุษย์อยู่ใน บริเวณใกล้เคียงกันในสังคมเดียวกัน ทำความตกลงกันว่าจะยึดระบบใด พฤติกรรมใด ที่จะถือเป็น พฤติกรรมที่ควรปฏิบัติ ข้อตกลงเหล่านี้คือ การกำหนดความหมายให้กับสิ่งต่าง ๆ ในสังคม เพื่อว่าสมาชิก ของสังคมจะได้เข้าใจตรงกันและยึดระบบเดียวกัน อาจเรียกระบบที่สมาชิกในสังคมได้ตกลงใน ความหมายแล้วว่า ระบบสัญลักษณ์ ดังนั้น วัฒนธรรมคือ ระบบสัญลักษณ์ในสังคมมนุษย์ ที่มนุษย์สร้าง ขึ้น เมื่อสร้างขึ้นมาแล้ว จึงมีการถ่ายทอดไปสู่คนรุ่นหลังได้เรียนรู้หรือนำไปปฏิบัติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และ การศึกษาอย่างมีส่วนร่วม ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและลักษณะของวัฒนธรรมยิว ที่ปรากฏในวิถีความเชื่อของคริสเตียนในพื้นที่ศึกษา การรวบรวมข้อมูลดังกล่าวเป็นการจัดระเบียบตาม เนื้อหาหลักฐานที่ปรากฏและนำเสนอรายงานเป็นแบบพรรณาวเคราะห์

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย จากการศึกษาพบว่า

1. ประวัติความเป็นมาของชาวคริสเตียนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร สามารถแบ่งได้เป็น 3 ช่วง คือ

1.1 ช่วงบุกเบิกของการเผยแผ่ศาสนา (ค.ศ. 1828-1878)

มิชชันนารีคริสเตียนกลุ่มแรกที่เข้ามาเผยแผ่ศาสนาในประเทศไทยระยะแรกประกอบด้วย คือ สมาคมมิชชันนารีแห่งลอนดอน เข้ามาในปี ค.ศ. 1828 คณะอเมริกันบอร์ดา เข้ามาในปี ค.ศ. 1831 คณะ

อเมริกันแบปติสต์ เข้ามาในปี ค.ศ. 1833 คณะอเมริกันเพรสไบทีเรียน เข้ามาในปี ค.ศ. 1840 (สภาคริสตจักรในประเทศไทย, 2547, หน้า 21) ต่อมาในปี ค.ศ. 1849 จึงมีก่อตั้งคริสตจักรขึ้น เรียกว่า คริสตจักรเพรสไบทีเรียนที่ 1 กรุงเทพฯ ในระยะนี้ถือเป็นยุคบุกเบิกการเผยแผ่ทางศาสนา

1.2 ช่วงการขยายตัวของคริสตจักรในพื้นที่กรุงเทพมหานคร (ค.ศ. 1878-1934)

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงประกาศพระบรมราชโองการให้เสรีภาพในการนับถือศาสนา ในปี ค.ศ. 1878 ส่งผลให้การเผยแผ่ศาสนาเป็นไปอย่างกว้างขวาง แนวความคิดที่สำคัญในช่วงนี้ คือ การสร้างคริสตจักรของคนพื้นเมือง กล่าวคือ การสร้างคริสตจักรที่เป็นของคนไทยและมีรากฐานทางวัฒนธรรมของตนเอง (วัลลภา หัสการณ, 2546, หน้า 46) ด้านการขยายพันธกิจของคริสตจักร ได้มีการก่อตั้งคริสตจักรในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เพิ่มเติมอีก 5 แห่ง

1.3 ช่วงการก่อตั้งสภาคริสตจักรในประเทศไทยจนถึงปัจจุบัน (ค.ศ. 1934-ปัจจุบัน)

เป็นช่วงที่มีการก่อตั้งสภาคริสตจักรในประเทศไทยซึ่งเป็นองค์กรทางการที่สนับสนุนให้การบริหารงานเป็นคนไทยทั้งหมด นอกจากนี้ยังมีการก่อตั้งองค์กรทางการของคริสเตียนอีก 3 องค์กร คือ สหกิจคริสเตียนแห่งประเทศไทย มูลนิธิคริสตจักรแบปติสต์ และมูลนิธิคริสตจักรวันเสาร์แห่งประเทศไทย (วัลลภา หัสการณ, 2546, หน้า 57) เพื่อเผยแผ่ศาสนาคริสต์และอภิบาลดูแลคริสเตียนในพื้นที่กรุงเทพมหานครและในประเทศไทย

2. ลักษณะของวัฒนธรรมยิวในวิถีความเชื่อของคริสเตียนคริสตจักรสวดดี คริสตจักรความหวัง และคริสตจักรแห่งพระบัญชา ในพื้นที่กรุงเทพมหานครมีการศึกษาและให้ความสำคัญกับศาสนพิธีที่มีความสอดคล้องเชื่อมต่อกับวัฒนธรรมยิว (ศาสนายูดาย) ดังนี้

2.1 ศาสนพิธีของคริสเตียนที่ได้รับอิทธิพลจากเทศกาลสำคัญของชาวยิว

คัมภีร์ของศาสนา ถือเป็นธรรมนูญสูงสุดที่บัญญัติหลักปฏิบัติของผู้ที่นับถือศาสนานั้น สำหรับชาวคริสเตียนได้ยึดถือทั้งส่วนแรกเป็นภาคพันธสัญญาเดิม (The Old Testament) ซึ่งกล่าวถึงประวัติแห่งการสร้างโลกตามแนวคิดของพวกฮีบรูและกล่าวถึง คำสั่งสอนของผู้ประกาศถ้อยคำของพระเจ้า (The Prophets) ส่วนที่สองเป็นภาคพันธสัญญาใหม่ (The New Testament) ซึ่งกล่าวถึงประวัติคำสอนของพระเยซู เรื่องราวในภาคนี้เป็นจุดเริ่มต้นของศาสนาคริสต์ ส่วนที่เป็นภาคพันธสัญญาเดิม จะเป็นส่วนของศาสนายิว จารึกด้วยภาษาฮีบรู คำสอนตลอดจนแนวปฏิบัติในด้านพิธีกรรมที่ปรากฏจึงมีความสำคัญทั้งในศาสนายิวและคริสต์ เพราะต่อมาได้เป็นหลักพื้นฐานสำคัญของศาสนายิวและศาสนาคริสต์ อีกทั้งแสดงให้เห็นถึงประวัติศาสตร์พัฒนาการของชนชาติยิวที่ดำเนินชีวิตผูกพันอยู่กับศาสนา กฎศาสนาจึงเป็นทั้งกฎศีลธรรมที่มาจากพระเจ้า และเป็นกฎหมายที่บังคับชีวิตมนุษย์ให้เดินไปตามกรอบที่วางไว้

ดังนั้นในศาสนพิธีของคริสเตียนจะได้รับแบบแผนจากเทศกาลสำคัญของชาวยิว ในงานวิจัยนี้จะกล่าวถึง 3 เทศกาลสำคัญ คือ เทศกาลปัสกา เทศกาลอยู่เพ็ง และ เทศกาลเพนเทคอสต์ (ฉลองการเก็บเกี่ยว) นับว่าเป็นเทศกาลสำคัญศักดิ์สิทธิ์ของชาวยิว และ มีความสำคัญสำหรับคริสเตียนเช่นกัน

2.1.1 เทศกาลปัสกาของชาวยิว และ พิธีมหาสนิทของชาวคริสเตียน

เทศกาลปัสกา (Passover) ของชาวยิว ตั้งขึ้นในวันที่ 14 เดือนนิसान (อาบีบ) ซึ่งเป็นเดือนแรกของปฏิทินของยิว (ตรงกับเดือนมีนาคม/เมษายนในปฏิทินสากล) เทศกาลปัสกาเป็นพิธีที่ถูกกล่าวถึงครั้งแรกในหนังสือพระธรรมอพยพ จัดขึ้นเพื่อระลึกถึงเหตุการณ์ที่พระเจ้าช่วยเหลือนิสาเอลให้พ้นจากการเป็นทาสของอียิปต์ โดยพระเจ้าอนุญาตให้เกิดภัยพิบัติรุนแรงในดินแดนอียิปต์ เพื่อให้ฟาโรห์ยินยอมให้ชาวนิสาเอลอพยพออกจากอียิปต์ได้ เหตุการณ์ครั้งนี้ พระเจ้าสั่งให้นิสาเอลนำเลือดแกะทาที่ไม้วงกบประตูทั้งสองข้าง เป็นสัญลักษณ์ แล้วพระเจ้าจะผ่านเลยภัยร้ายต่อครอบครัวของชาวนิสาเอล

...12 เพราะในคืนวันนั้น เราจะผ่านไปในประเทศอียิปต์ และเราจะประหารลูกหัวปีทั้งหมดในอียิปต์ทั้ง ของมนุษย์และของสัตว์ และเราจะพิพากษาลงโทษพระทั้งปวงของอียิปต์ เราคือพระเจ้า 13 แต่เลือดที่บ้านที่เจ้าทั้งหลายอยู่นั้น จะเป็นหมายสำคัญสำหรับเจ้า เมื่อเราเห็นเลือดนั้น เราจะผ่านเว้นเจ้าทั้งหลายไป จะไม่มีภัยพิบัติบังเกิดแก่เจ้า 14 วันนี่จะเป็นวันที่ระลึกสำหรับเจ้า ให้เจ้าทั้งหลายถือไว้เป็นเทศกาลแด่พระเจ้า ชั่วชาติพันธุ์ของเจ้า เจ้าจงฉลองเทศกาลนี้และถือเป็นกฎถาวร...

(สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2006; คัมภีร์โทราห์; พระธรรมอพยพ บทที่ 12, หน้า 84)

สำหรับพิธีมหาสนิทของคริสเตียน พิธีนี้ได้รับเริ่มต้นตั้งแต่ในสมัยคริสตกาล คือพระเยซูคริสต์เป็นผู้ริเริ่มในพิธีนี้ เพื่อให้สาวกในสมัยแรกซึ่งเป็นชาวยิวทั้งหมด รับพิธีนี้เพื่อระลึกถึงการช่วยเหลือนิสาเอลในยุคนั้นก่อนที่พระเยซูคริสต์จะถูกตรึงที่ไม้กางเขน คือใช้พระโลหิตพระเยซูคริสต์ ช่วยรับโทษบาปแทนการใช้เลือดแกะในยุคนั้น

...15 พระองค์ตรัสกับเขาว่า เรามีความปรารถนาอย่างยิ่งที่จะกินปัสกาเดียวกับพวกท่านก่อน เราจะต้องทนทุกข์ทรมาน 16 ด้วยเราบอกท่านทั้งหลายว่าเราจะไม่กินปัสกานี้อีก จนกว่าจะสำเร็จความหมายของปัสกานั้นในแผ่นดินของพระเจ้า...18 เพราะเราบอกท่านทั้งหลายว่า เราจะไม่มีดื่มน้ำผลแห่งเถาองุ่นต่อไปอีก จนกว่าแผ่นดินของพระเจ้าจะมา 19 พระองค์ทรงหยิบขนมปังโมทนาพระคุณ แล้วหักส่งให้แก่เขาทั้งหลาย ตรัสว่า นี่เป็นกายของเรา ซึ่งได้ให้สำหรับท่านทั้งหลาย จงกระทำอย่างนี้ให้เป็นที่ระลึกถึงเรา...

(สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2006; พระธรรมลูกา บทที่ 22, หน้า 133)

สำหรับพิธีมหาสนิทของชาวคริสเตียน อาจกล่าวได้ว่าได้รับอิทธิพลหรือความเชื่อสืบเนื่องมาจากพิธีปัสกาของชาวยิวมาตั้งแต่สมัยคริสตกาล โดยพระเยซูคริสต์ ศาสดาและผู้ประกาศศาสนาเป็นผู้ริเริ่มตั้งแต่สมัยแรก ดังที่ปรากฏไว้ในพระคริสตธรรมคัมภีร์ดั้งเดิมร่วมสมัย นอกจากนี้ในบางคริสตจักร เช่น คริสตจักรแห่งพระบัญชา กรุงเทพฯ (The United Church of Commandment) จะจัดเตรียมคำเทศนาในวันที่ 28 มีนาคม 2021 ให้สอดคล้องกับเทศกาลปัสกาของชาวยิวในนิสาเอลที่จะจัดขึ้นในช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน เพื่อให้สมาชิกในคริสตจักรแห่งพระบัญชา กรุงเทพฯ ได้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างเทศกาลปัสกา และการไถ่บาปของพระเยซูคริสต์

ภาพที่ 2 ภาพการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับบียู (อิสราเอล) ของคริสตจักรแห่งพระบัญญัติ
ที่มา: (The UCCMedia, 2564)

2.1.2 เทศกาลอยู่เพิงของชาวยิว และการจัดค่ายประจำปีของชาวคริสเตียน

เทศกาลอยู่เพิงของชาวยิวจัดขึ้นเพื่อพวกเขาจะระลึกถึงเวลาที่ต้องใช้ชีวิตในถิ่นทุรกันดารหลังจากออกจากอียิปต์ มีการประชุมบริสุทธ์ในกลุ่มและนำเครื่องบูชาถวายแด่พระเจ้าตลอดทั้ง 7 วัน มีการสร้างเพิงของแต่ละครอบครัวเพื่อมาประชุมนมัสการร่วมกัน

...33 พระเจ้าตรัสกับโมเสสว่า 34 จงกล่าวแก่คนอิสราเอลว่า ในวันที่สิบห้าเดือนที่เจ็ดนี้ เป็นวันเทศกาลอยู่เพิง ถวายแด่พระเจ้าสิ้นเจ็ดวัน 35 จะมีการประชุมบริสุทธ์ในวันแรก เจ้าอย่าทำงานหนัก 36 จงนำเครื่องบูชาด้วยไฟถวายแด่พระเจ้าทั้งเจ็ดวัน...

(สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2006; คัมภีร์โทราห์; พระธรรมเลวีนิติ บทที่ 23, หน้า 158-159)

สำหรับชาวคริสเตียน ได้นำหลักคิดจากเทศกาลอยู่เพิงของชาวยิว มาประยุกต์ในรูปแบบการจัดค่ายประจำปี จำนวน 3-5 วัน ตามความเหมาะสมของแต่ละคริสตจักร โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อให้ชาวคริสเตียนได้มาแสวงหาพระเจ้า ศึกษาพระคัมภีร์ร่วมกันในพื้นที่แห่งเดียวกัน เสมือนเทศกาลอยู่เพิงของชาวยิวที่มาอยู่ร่วมกันในแต่ละครอบครัวเพื่อมาประชุมบริสุทธ์และนำเครื่องบูชาถวายแด่พระเจ้า

2.1.3 เทศกาลเพนเทคอสต์ของชาวยิวและคริสเตียน

เทศกาลเพนเทคอสต์ (คำว่า เพนเทคอสต์ มีรากศัพท์มาจากคำภาษากรีกที่แปลว่าห้าสิบ) ของชาวยิว จัดขึ้นหลังจากเทศกาลปัสกาแล้ว 50 วัน ตามปฏิทินของฮีบรูอยู่ในช่วงประมาณเดือนพฤษภาคม ถึงมิถุนายน ซึ่งเรียกว่าเดือนสิวัน (Sivan) เป็นการฉลองให้กับการเก็บเกี่ยวพืชผลในไร่ครั้งแรก ในขณะที่เดียวกันวันนี้จะตรงกับวันที่โมเสสได้รับบัญญัติ 10 ประการที่ภูเขาซีนาย (Mt.Sinai) ชาวยิวจะตกแต่งธรรมศาลา (Synagogue) และบ้านเรือน อย่างสวยงาม โดยใช้ดอกไม้และต้นไม้มาประดับอย่างเต็มที่เพื่อแสดงความอุดมสมบูรณ์ที่พระเจ้าได้ประทานมาให้

...15 ตั้งแต่วันรุ่งขึ้นจนวันสะบาโต เจ้าจงนับให้ได้ครบเจ็ดสัปดาห์เต็ม ๆ คือนับจากวันที่เจ้านำฟ่อนข้าวเข้า มาทำพิธียี่นถวายเป็นต้นไป 16 นับไปให้ได้ห้าสิบวัน จนถึงวันถัดวันสะบาโตที่เจ็ด แล้วเจ้าจงนำข้าวใหม่มาถวายแด่พระเจ้าเป็นธัญญาบูชา...

(สมาคมนิกายพระคริสตธรรมไทย, 2006; คัมภีร์โทราห์; พระธรรมเลวีนิติ บทที่ 23, หน้า 158)

ดังนั้นความสำคัญของเทศกาลนี้สำหรับชาวยิวถือว่าวันเพนเทคอสต์เป็นวันที่พระเจ้าประทานธรรมบัญญัติจากภูเขาซีนาย และประทานพืชพรรณธัญญาหารอันอุดมสมบูรณ์ให้แก่ชาวอิสราเอล ส่วนชาวคริสเตียนที่ยึดถือในสมัยภาคพันธสัญญาใหม่ ถือว่าวันนี้เป็นวันที่พระเจ้าได้ประทานพระวิญญาณบริสุทธิ์แก่บรรดาผู้เชื่อ ซึ่งตรงกับเทศกาลเพนเทคอสต์ของชาวยิว ดังปรากฏเหตุการณ์สำคัญพระวิญญาณบริสุทธิ์เสด็จลงมา ที่บันทึกไว้ในพระคริสตธรรมคัมภีร์ดังนี้

1 เมื่อวันเทศกาลเพนเทคอสต์มาถึง จำพวกศิษย์จึงรวมอยู่ในที่แห่งเดียวกัน 2 ในทันใดนั้นมีเสียงมาจากฟ้าเหมือนเสียงพายุกล่าลั่นก้องทั่วตึกที่เขานั่งอยู่นั้น 3 มีเปลวไฟสีฐานเหมือนลิ้นปรากฏแก่เขากระจายอยู่บนเขาลิ้นทุกคน 4 เขาเหล่านั้นก็ประกอบด้วยพระวิญญาณบริสุทธิ์ จึงตั้งต้นพูดภาษาอื่นๆตามที่พระวิญญาณทรงโปรดให้พูด 5 มีพวกยิวจากทุกประเทศทั่วใต้ฟ้าซึ่งเป็นผู้เกรงกลัวพระเจ้า มาอยู่ในกรุงเยรูซาเล็ม...

(สมาคมนิกายพระคริสตธรรมไทย, 2006; คัมภีร์โทราห์; พระธรรมเลวีนิติ บทที่ 23, หน้า 158)

2.2 วัฒนธรรมของชาวยิวในวิถีความเชื่อของคริสเตียน

เนื่องจากชาวยิวและชาวคริสเตียนยึดมั่นในพระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเดิมร่วมกัน จึงส่งผลให้คริสเตียนบางกลุ่มในพื้นที่กรุงเทพมหานครมีวัฒนธรรมด้านการนมัสการพระเจ้าคล้ายกับชาวยิวในอิสราเอล กล่าวคือ ให้ความสำคัญกับการร่ายรำ การโบกธง การเป่าเขาสัตว์ที่ทำจากเขาของแกะ นับเป็นการแสดงออกถึงความรัก การเทิดทูน การบูชา และการยกย่องพระเจ้า ดังข้อความที่ปรากฏในคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเดิมของยิวและคริสเตียนว่า

...เจ้าจงนับปีสะบาโตเจ็ดปีคือเจ็ดคูนเจ็ดปี เวลาปีสะบาโตเจ็ดปีจึงเป็นสี่สิบเก้าปีแก่เจ้า 9 เจ้าจงให้เป่าเขาสัตว์ดังสนั่นในวันที่สิบเดือนที่เจ็ด เจ้าจงให้เป่าเขาสัตว์ทั่วแผ่นดินในวันทำการลบลมทิน...

(สมาคมนิกายพระคริสตธรรมไทย, 2006; คัมภีร์โทราห์; พระธรรมเลวีนิติ บทที่ 25, หน้า 160-161)

ด้านการอธิษฐาน ชาวยิวที่เดินทางไปอธิษฐานที่กำแพงร้องไห้ จะคลุมผ้าอธิษฐานที่เรียกว่าผ้าทัลลิต (Tallit) คลุมตั้งแต่ศีรษะลงมาทั้งตัว เขาจะคลุมอธิษฐานในช่วงเช้า ตามธรรมเนียมเดิมจะทำจากขนแกะ แต่ปัจจุบันสามารถใช้วัสดุอื่นทดแทนได้ ผู้ให้สัมภาษณ์คริสตจักรกรุงเทพฯ ได้ให้ข้อมูลกับผู้วิจัยว่า มีสมาชิกในคริสตจักรส่วนหนึ่งจะใช้ผ้าทัลลิตคลุมระหว่างอธิษฐานเช่นเดียวกับชาวยิว

ตัวอย่างข้อพระคัมภีร์ที่กล่าวถึงลักษณะของผ้าทัลลิต

...37 แล้วพระยาห์เวห์ตรัสกับโมเสสว่า 38 จงพูดกับคนอิสราเอลและสั่งพวกเขาให้ทำพู่ที่มุมของชายเสื้อคลุม ตลอดชาติพันธุ์ของเขา และให้เอาด้ายสีฟ้าติดที่พู่ของแต่ละมุม 39 เพื่อเจ้าทั้งหลายจะมองดูพู่พู่ นั้น และจดจำพระบัญญัติทั้งหมดของพระยาห์เวห์แล้วปฏิบัติตาม...

(สมาคมนิกายพระคริสตธรรมไทย, 2006; คัมภีร์โทราห์; พระธรรมกันดารวิถี บทที่ 15, หน้า 191)

อภิปรายผลการวิจัย

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีทางมานุษยวิทยาสำนักประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ภายใต้แนวคิดของ ศาสตราจารย์ฟรานซ์ โบแอส (Franz Boas) (อมรา พงศาพิชญ์, 2549, หน้า 10-12) ความคิดพื้นฐานของโบแอสในระยะแรก คือ ปฏิเสธแนวคิดของสำนักวิวัฒนาการที่เชื่อว่าสังคมมนุษย์มีจุดกำเนิดร่วมกันแต่เกิดการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมไปสู่รูปแบบต่าง ๆ ตามสภาพแวดล้อม โบแอสมองว่า สังคมและวัฒนธรรมของคนอาจมีจุดเริ่มต้นที่เป็นอิสระและไม่เกี่ยวกัน (independent invention) เขาไม่เชื่อในความเป็นหนึ่งเดียวของเผ่าพันธุ์ของมนุษยชาติ และเชื่อว่าการที่สังคมหลาย ๆ สังคมมีวัฒนธรรมเหมือนกัน เป็นเพราะการแพร่กระจายของวัฒนธรรม (cultural diffusion) จากสังคมหนึ่งไป อีกสังคมหนึ่ง ช่วงต้นของการศึกษาผู้วิจัยตั้งสมมุติฐานว่าชุมชนคริสเตียนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ได้ยอมรับวัฒนธรรมยิวเข้ามาในลักษณะการแพร่ทางวัฒนธรรม ส่งผลให้มีวัฒนธรรมเหมือนกันหรือคล้ายกัน โดยไม่จำเป็นต้องมีจุดกำเนิดร่วมกัน การศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของวัฒนธรรมหรือองค์ประกอบของวัฒนธรรมเฉพาะส่วนจะช่วยให้มองเห็นภาพของการแพร่กระจายวัฒนธรรมได้

แต่เมื่อผู้วิจัยศึกษาพบว่าลักษณะของวัฒนธรรมยิวในวิถีความเชื่อของคริสเตียนในพื้นที่กรุงเทพมหานครมีทั้งในด้านการมีจุดกำเนิดร่วมกัน คือ คัมภีร์โบราณของทั้งสองศาสนา และมีผู้นำทางศาสนาถ่ายทอด อบรม สั่งสอนภายในสมาชิกของสังคมคริสเตียน วิเคราะห์จากข้อมูลหลักฐานสำคัญคือ คัมภีร์โบราณที่ชาวยิวและคริสเตียนให้ความสำคัญร่วมกัน คือ คัมภีร์โทราห์ของชาวยิว และ คัมภีร์ 5 เล่มแรกในภาคพันธสัญญาเดิมของคริสเตียน ซึ่งถือว่ามีจุดเริ่มต้นหรือจุดกำเนิดร่วมกัน ส่งผลให้ศาสนพิธีของทั้งสองศาสนามีความเกี่ยวพัน หรือเชื่อมโยงกัน ตั้งแต่ในยุคคริสตจักรสมัยแรก คือ พิธีปัสกา-พิธีมหาสนิท เทศกาลเพนเทคอสต์ (ฉลองการเก็บเกี่ยว) จนถึงเทศกาลอยู่เพิง-การจัดค่ายประจำปีของคริสเตียนในปัจจุบันที่คริสตจักรทั้งสามแห่งในพื้นที่ศึกษายังคงให้ความสำคัญ รวมถึงมีกระบวนการอบรม การสั่งสอน ถ่ายทอดภายในสมาชิกของกลุ่ม ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมผ่านบุคคลสำคัญของแต่ละคริสตจักรเช่นเดียวกัน ดังนั้นจะพบว่า รูปแบบวัฒนธรรมยิวในวิถีความเชื่อของคริสเตียน มีทั้งเกิดจากจุดกำเนิดร่วมกัน และการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมผ่านกระบวนการสอนของผู้นำทางศาสนา

ด้านปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้คริสเตียนในพื้นที่ศึกษารับอิทธิพลจากวัฒนธรรมยิว คือ ทั้งชาวยิวและคริสเตียนยึดถือและให้ความสำคัญกับพระคัมภีร์ในภาคพันธสัญญาเดิมร่วมกัน ดังนั้น วิถีปฏิบัติของทั้งสองศาสนาจึงมีความสัมพันธ์ร่วมกัน นอกจากนี้ ยังมีข้อพระคัมภีร์ที่กล่าวถึงผลดีของการเชื่อมต่อระหว่างชาวยิว ประชาชาติที่พระเจ้าเลือกและนับเป็นบรรพบุรุษของผู้เชื่อในพระเจ้าตั้งแต่ในสมัยแรก ที่อุปมาดั่งต้นมะกอกพันธุ์ดี กับ คริสเตียน คือ ผู้ที่เชื่อในพระเยซูคริสต์ ที่นับรับทั้งธรรมเนียมปฏิบัติในยุคเริ่มแรกและยืนยันว่าในยุคสมัยของพระองค์จะทำให้ธรรมเนียมปฏิบัติสมบูรณ์ คริสเตียนที่เชื่อพระเจ้าในภายหลัง จึงเปรียบได้กับกิ่งมะกอกเทศปา ที่เติบโตอย่างดีได้ด้วยรากพื้นฐานจากต้นมะกอกพันธุ์ดี ดังนั้น คริสเตียนส่วนหนึ่งในพื้นที่ศึกษา จึงมีความเชื่อในพันธสัญญาของพระเจ้าที่มีต่อผู้ที่กระทำการดีต่อชาวยิว

ดังปรากฏในข้อความของ อาจารย์ ดร.คมเอก กวินอัครฐิติ ศิษยาภิบาลคริสตจักรน้ำอุ่นใหม่ กรุงเทพฯ สำหรับงานอาลัยยาร์ ประเทศไทย ประจำปี ค.ศ. 2022 ความว่า

...อิสราเอล เป็นชนชาติแห่งพระพรตามพระสัญญาของพระเจ้า ความรอดมาจากรากของยิว ยิว จึงเป็นรากความเชื่อของเรา และเราเป็นกิ่งที่ได้รับการเลี้ยงจากราก คนยิวและคนต่างชาติเป็นคนใหม่คนเดียวกันผ่านทางพระเยซูคริสต์...

(โครงการ Aliyah Thailand, 2022)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเสนอปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้คริสเตียนในพื้นที่ศึกษารับอิทธิพลวัฒนธรรมยิว คือ การตีความถ้อยคำจากในพระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเดิมที่ชาวยิวและคริสเตียนให้ความสำคัญร่วมกัน และพระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่ในยุคของพระเยซูคริสต์ก็ยังคงมีการตีความ เล็งถึง และเชื่อมสัมพันธ์กับ คัมภีร์ภาคพันธสัญญาเดิม จึงอาจกล่าวได้ว่าศาสนายูดาห์และศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์มีจุดเริ่มต้นของศาสนาาร่วมกัน จึงส่งผลให้วัฒนธรรมยิวปรากฏอยู่ทั้งในวิถีความเชื่อและวิถีปฏิบัติของคริสเตียนในพื้นที่ศึกษา

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาลักษณะของวัฒนธรรมยิวในวิถีความเชื่อของคริสเตียน ในพื้นที่ศึกษาที่มีขอบเขตจำกัด สำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป ผู้วิจัยที่สนใจสามารถศึกษาในพื้นที่ภูมิภาคอื่น ๆ หรือ ศึกษา ลักษณะของวัฒนธรรมยิวที่ปรากฏในวิถีความเชื่อของผู้นับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก (คริสตัง)

บรรณานุกรม

- กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลางและแอฟริกา. (2549). 50 ปี ความสัมพันธ์ไทย-อิสราเอล. กรุงเทพฯ: กระทรวงการต่างประเทศ.
- ปัญญา วิพัฒนานันท์. (2558). ประวัติศาสตร์ยิวชาติพันธุ์แห่งการอพยพที่ทรงปัญญา. กรุงเทพฯ: ยิปซี.
- ประสงค์ สุขุม. (2548). 150 ปี จากกฎจินถึงประมุขมิชชันนารีกับการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสิทธิ์ พงศ์อุดม. (2547). ย้อนรอยอดีต: 175 ปี มิชชันนารีโปรเตสแตนต์ในประเทศไทย. ใน นันทชัย มีชูธน (บ.ก.). 175 ปี พันธกิจคริสต์ศาสนาโปรเตสแตนต์ในประเทศไทย (ค.ศ. 1828-2003) (หน้า 1-73). กรุงเทพฯ: ประชุมทองพรินทร์ตั้ง.
- มนชัย พัทธนี และจุลิจันทร์ อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2549). ความสัมพันธ์ไทย-อิสราเอล. ใน วิวัฒน์ กุลธรเธียร (บ.ก.). 50 ปี ความสัมพันธ์ไทย-อิสราเอล (หน้า 15-24). กรุงเทพฯ: กระทรวงการต่างประเทศ.
- มูลนิธิชมรมไทย-อิสราเอล ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (2541). 50 ปี มิตรภาพไทย-อิสราเอล. กรุงเทพฯ: โอเอส พรินทร์ตั้ง เฮ้าส์.
- วัลลภา หัสการณ. (2546). วิถีชีวิตและโลกทัศน์ของชนชั้นกลางคริสเตียน: ศึกษากรณีชุมชนคริสตจักรใจสมาน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมาคมพระคริสตธรรมไทย. (2006). พระคริสตธรรม ฉบับ 1971. (พิมพ์ครั้งที่ 19). กรุงเทพฯ: สมาคมพระคริสตธรรมไทย.
- สภาคริสตจักรในประเทศไทย. (2547). 70 ปี แห่งพระพร สภาคริสตจักรในประเทศไทย 1934-2004. กรุงเทพฯ: สภาคริสตจักรในประเทศไทย.
- เสฐียร พันธงสี. (2563). ศาสนาเปรียบเทียบ. (พิมพ์ครั้งที่ 10). นนทบุรี: ศรีปัญญา.
- อภิญา เพ็องพสุกุล. (2551). มนุษยวิทยาศาสนา : แนวคิดพื้นฐานและข้อถกเถียงทางทฤษฎี. เชียงใหม่: ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อมรา พงศาพิชญ์. (2549). ความหลากหลายทางวัฒนธรรม (กระบวนการทัศน์และบทบาทในประชาสังคม). (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรา พงศาพิชญ์. (2533). วัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธุ์: วิเคราะห์สังคมไทยแนวมานุษยวิทยา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อเล็กซานเดอร์, เดวิท และแพท. (2022). คู่มือพระคัมภีร์ฉบับสมบูรณ์ (ฉบับปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาทั้งหมด). กรุงเทพฯ: กนกบรรณสาร.
- Aliyah Thailand. (2022). ความสำคัญในการร่วมพันธสัญญากับอิสราเอล. สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/alyahthailand/photos/pcb.3434240486806257/3434240216806284>